

Kärsimys on turhaa

”Nyt on pakko ruveta huutamaan taas”

lhailtu ja vihattu ohjaaja Jouko Turkka palaa vielä kerran: nyt on ilmestynyt hänen jälkeensä jäänyt kirja Kärsimys on turhaa.

Teksti: Pilvi Meriläinen

Jouko Turkka (1942-2016) oli suomalaisen teatterin uudistaja ja yhteiskunnallinen vaikuttaja myös teatterin ulkopuolella. Hän toimi teatterien johtajana jo 1960-luvulta, ja oli Teatterikorkeakoulun professori ja rehtori 1980-luvulla. Turkka ohjasi muiden tekstejä, mutta kirjoitti myös itse useita näytelmiä ja kirjoja.

Turkan fiktion, autofiktion, esseen, polemiikin ja mielikuvituksen rajoilla kamppaileva kirjoitustapa välittyi kirjoista Aiheita (Otava 1982), Selvitys oikeuskanslerille (Otava 1984) ja Häpeä (Otava 1994), joka oli Finlandia-palkintoehdokkaana 1994, sekä Nyt alkoi elämä (Otava 1996). Aiheita sai J.H. Erkon palkinnon 1982.

Lokakuun lopussa 2017 postuumisti ilmestyi Kärsimys on turhaa. Turkan ote ei ole laimentunut.

Karnevaali on elvytettävä: mä tarjoon!

Kärsimys on turhaa -teoksessaan Turkka kääntää jälleen katseensa sinne minne moni ei halua tai ei uskalla. Hän ei kuulemma pelännyt mitään.

Riemastuttavassa teoksessaan Turkka käy perusasioiden kimppuun. Teemojaan kasvattaen ruoka, seksuaalisuus, raha ja valta saavat armottoman täyslaidallisen ja monia kerroksia. Kärsimys on turhaa on karnevaali, jossa leivokset ja viinit ovat vain sovinnaisuuden päässä ihmisyydestä ja maailmaa yhdistävät kolme muotoaan muuttavaa nymfomaania.

Kaiken läpi välittyä kuitenkin todellisuuden ja yhteiskunnan kuvaus, tärkeä sanoma: ihminen ei ole pieni - raha, valta ja typeryytensä nitistävät hänet sellaiseksi. Uutta ja tärkeää löytyy vain menemällä alhaisinta ja vaarallisinta päin. Vähäpätöisyyttä ei ole.

Myytit ja kuvat murskaksi

”Minulla on vain yksi kysymys: miksi ihmisen elämäksi jää muutama kullin luikaus ja yks vitun maku? Tämä ainoa idea ja logiikka: lähelle saastaa ja inhoa ja vaistonvaraisuutta, eläimellistä, pahaa, paskaa korkeinta ja jalointa. Tilanteeni on se, että kaikki on nyt valmistettu sitä varten etten tekisi enää koskaan yhtään mitään, en ohjaisi en kirjoittaisi en edes apostoloiisi enää koskaan. (...) Nyt on pakko ruveta huutamaan taas. Kukaan ei usko minulta mitään tulevan valmiiksi enää.”

Kärsimys on turhaa koostuu lyhyistä tarinoista, jotka ovat kytköksissä toisiinsa karnevalismin alla. Turkka murskaa jälleen vakiintuneet kuvat ja myytit - nyt suomalaisen miehen saunankestävyyden, Fazerin, Kekkonen ja Mannerheimin...

Ruokaohjeet ja viiniarvostelut, aistikuvaukset, yllättävät. Suosittelee esimerkiksi kinkkua purjon ja kermak-

tikken kanssa.

Turkan voi kuulla, hänen naurunsa voi kuulla. Hän leikittelee kielellä, kytkee merkitykset ulosteeseen, nauruun ja pyhyteen. Tapa ilmaista ei pysy raameissaan.

Punaisena lankana teoksessa seikkailevat pankkiirit Conny, Mäns ja Mahonen, moralisti, humoristi ja sosialidemokraatti muotoaan muuttaen, sopimattomissa rooleissaan. He ovat maailman yhdistäjiä, pääoman lähettäjiä ja urauurtavia kapitalisteja joiden todellisuusvaiston tuntee.

Kärsimys on turhaa ei ainakaan ensilukemalta ole ihan helppo. Hyvä niin. Kuten muutkin Turkan teokset se kannattaakin lukea yhä uudelleen, kuoria kuin sipulia, sillä uusi viekas jenga löytyy aina. Se muistuttaa Turkan tuotannosta eniten teosta Aiheita, jossa hän loi ainutlaatuisen kirjallisuudenlajinsa.

”Tämä kaikki tuli mieleeni, kun lapsuudenkodissani Pirkkalassa näin rastaiden hakevan pariaan.”

Jouko Turkkan kirjallinen tuotanto on yhä painokas ja merkityksellinen.

Jouko Turkka: Kärsimys on turhaa (Teos 2017) 164 s.

